

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 334.784 (658.5); 336; 338.48

Наталія ГАРМАТІЙ; Ірина ХИМИЧ

Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, Тернопіль, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ КОРЕЛЯЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНИ

***Резюме.** Висвітлено важливість дослідження впливу корпоративної культури на показники, що характеризують стан макроекономічного середовища національної економіки, інструментарієм економіко-математичного моделювання на базі теорії ланцюгів Маркова. На основі проведених досліджень, проаналізовано динаміку таких показників, як: корпоративна етика; індекс глобальної конкурентоспроможності; індекс сприйняття корупції; індекс фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні. Зокрема зазначено, що індекс глобальної конкурентоспроможності є досить важливою складовою та значно впливає на ефективність функціонування фінансово-економічних процесів в країні. Застосування сучасної теорії прогнозування на основі ланцюгів Маркова дозволяє вирішити складні задачі для сучасних економічних суб'єктів, оскільки дана теорія дозволяє врахувати коливання показників за попередні періоди, одночасно врахувати ймовірності настання події.*

***Ключові слова:** корпоративна культура; корпоративна етика; індекс глобальної конкурентоспроможності; індекс сприйняття корупції; кореляція; випадкові процеси; теорія ланцюгів Маркова; індекс фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні; макроекономічне середовище; економіко-математичне моделювання.*

Nataliya GARMATIY; Iryna KHYMYCH

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

CORRELATION MODELING IN CORPORATE CULTURE MACROECONOMIC ENVIRONMENT OF UKRAINE

***Summary.** In the article the authors highlight the importance of the study of the influence of corporate culture on parameters that characterize the state of the national economy macroeconomic environment, the tools of economic and mathematical modeling based on the theory of Markov's chains. Based on studies, the analysis of dynamics of indicators such as corporate ethics; Global Competitiveness Index; Corruption Perceptions Index; volume index of commodity structure of retail trade turnover of enterprises in Ukraine is carried out. In particular, the authors state that the global competitiveness index is a very important component and significantly affects the efficiency of the financial and economic processes in the country. The use of the modern theory of forecasting based on Markov's chains can solve complex problems for modern economic entities, as this theory allows considering fluctuations in prior periods and at the same time taking into account the likelihood of the event.*

In terms of global competition, rapid changes in high technology, growth of information, lack of reliability of forecasts constant change of the situation remain relatively stable moral and cultural factors. Continual improvement and principles of corporate culture in respect of the activities is critical for business leaders. After all, it will depend on further positive financial and economic results and maintain existing or gain new competitive position both in domestic and international markets. That is, the concept of corporate culture,

which will include a combination set of ideas, values, norms and principles to deal with personnel create the so-called enterprise model behavior.

Ke ywords: corporate culture; corporate ethics; Global Competitiveness Index; corruption perception index; correlation; random processes; theory of Markov's chains; volume index of commodity structure of retail trade turnover of enterprises in Ukraine, the macroeconomic environment, economic and mathematical modeling.

Постановка проблеми. В умовах глобальної конкуренції, швидких змін високих технологій, зростання обсягів інформації, відсутності надійності прогнозів, постійної зміни ситуації відносно стійким залишається етично-культурний фактор.

Постійна підтримка та вдосконалення принципів здійснення корпоративної культури щодо ведення діяльності є надзвичайно важливим завданням для керівників підприємств. Адже саме від цього залежатимуть подальші позитивні фінансово-економічні результати та утримання існуючих чи завоювання нових конкурентних позицій як на вітчизняному, так і міжнародному ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в сфері корпоративної культури здійснювали такі вчені-економісти: Г. Армстронг, Р. Гріфін, Ю.С. Петруня, Р.М. Рогатинський, А.Н. Романов, В.С. Савельєва, Г.Л. Чайка та багато інших.

Мета статті. Представлено процес моделювання кореляції корпоративної культури на макроекономічне середовище України, на основі таких показників: корпоративна етика; індекс глобальної конкурентоспроможності; індекс сприйняття корупції; індекс фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу. Так уже склалося, що в закордонних корпораціях та фірмах робота орієнтована саме для задоволення потреб клієнта (споживача) та являється стилем його життя, вона невід'ємно пов'язана з корпоративною культурою так само, як новітні інформаційні технології й стратегічне планування. Всі ці аспекти призвели до формування на початку 80-х років ХХ ст. так званої концепції, яка має назву «соціально-етичний маркетинг» (рис. 1) [1, с. 42; 11, с. 10].

Рисунок 1. Особливості структури концепції соціально-етичного маркетингу

Figure 1. Features of the structure of the concept of social-ethical marketing

Представлена концепція відображає встановлення рівноваги між основними цілями маркетингу, а саме: прибутком компанії, потребами клієнтів (споживачів) та

інтересами суспільства. Відомо, що раніше більшість компаній приймали рішення, зосереджуючи свою увагу більше саме на можливості найшвидшого отримання прибутку. На даному етапі розвитку сучасних ринкових відносин все більше компаній спрямовують свою діяльність на вирішення основних потреб суспільства [1, с. 41 – 42]. Адже особистий інтерес споживачів виходить якраз на перше місце та виступає глобальним мотивом до дії.

Проте шлях до досягнення власного інтересу продавця товарів чи послуг у сучасних умовах діяльності пролягає не тільки в реалізації інтересів покупця (споживача).

Соціально-етичні проблеми маркетингової діяльності такі, як: екологія, довкілля, обмеженість природних ресурсів, демографія тощо є надзвичайно важливими для сучасного життя та майбутнього. Тому дана актуальність набирає швидких темпів – при формуванні бізнес-стратегії, при вираховуванні різноманітних суспільних та соціальних проблем, при поєднуванні професійного управління з наявністю адекватних морально-етичних якостей та вмінь персоналу тощо [5, с. 30 – 31]. Перед сучасними управлінцями постійно постають питання щодо вирішення проблем морального плану, адже не завжди те, що вигідне для бізнесу, є бездоганим з точки зору моральних поглядів [8, с. 79].

Підприємство виступає економічною основою суспільства, але, коли воно починає діяти тільки на основі власних інтересів, можуть виникнути різні деструктивні зміни в соціальних та економічних структурах держави й суспільства загалом.

Тому соціальну модель поведінки компанії на ринку необхідно розглядати з точки зору комбінації концепцій, поглядів, цінностей, моделей поведінки, що формуватимуть певні сприйняття дійсності суспільством та слугуватимуть міцним фундаментом для її організації.

Саме концепція корпоративної культури, яка включатиме поєднання сукупності ідей, цінностей, норм та принципів поведінки персоналу створюватиме так звану модель поведінки підприємства. Основним завданням керівників підприємств у цьому випадку буде постійна та безупинна орієнтація корпоративної культури на врахування нових цінностей та нової моделі суспільства. Адже світ – не запрограмована спеціальна машина, а жива система, що постійно розвивається [7, с. 31 – 32].

Отже, внутрішнє морально-етичне середовище компанії виступає надзвичайно важливим компонентом її розвитку та самовдосконалення, а також невід'ємним елементом для забезпечення конкурентоспроможних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках діяльності. З цього випливає, що сучасні тенденції розвитку підприємництва, які посприяли швидкому росту глобалізації ринків, галузей та компаній, прагнуть до формування досконалої культури організації як найважливішої складової її успіху [38, с. 75].

При дослідженні впливу корпоративної культури на показники макроекономічного середовища України проаналізовано ряд факторів, які безпосередньо мають вплив на її формування.

Одним із таких факторів виступає індекс глобальної конкурентоспроможності, який є досить важливою складовою, що впливає на ефективність функціонування фінансово-економічних процесів у країні. Проте в Україні даний фактор має постійно змінну динаміку, яка проявляється в коливаннях даного чинника залежно від ендогенних та екзогенних чинників національної економіки. Сам по собі даний фактор не спроможний сформувавши економічну стабільність держави, проте він піддається аналітичним прогнозам, на основі яких можна створити сприятливе середовище для покращення існуючої ситуації.

Що ж стосується наступного фактора – індексу сприйняття корупції в Україні, то варто зазначити, що, перш за все, в країні потрібно покращити корпоративну етику щодо

сприйняття та оцінювання даного чинника перш за все через джерела масової інформації та соціальні мережі, оскільки недооцінювання важливості роботи над даним показником не дозволить покращити економічну ситуацію в країні.

Варто згадати і про індекс, який характеризує обсяг товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні, оскільки він відображає економічний потенціал підприємництва в державі.

Дослідимо вплив корпоративної культури на макроекономічне середовище України (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка макроекономічних показників в Україні за 2011 – 2015 роки, бали

Table 1

The dynamics of macroeconomic indicators in Ukraine for the years 2011 – 2015, points

Назва показника	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Корпоративна етика [10]	3,30	3,70	3,32	3,44	3,56
Індекс глобальної конкурентоспроможності України [9]	3,90	4,00	4,14	4,05	4,14
Індекс сприйняття корупції в Україні [4]	2,30	2,60	2,50	2,60	2,70
Індекс фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні [3]	1,132	1,123	1,061	0,900	0,802

Враховуючи особливості сучасного стану національної економіки України, де на розвиток економічної ситуації впливають якісні показники та випадкові процеси, зміна зовнішньої та внутрішньої політики країни, індекс інфляції, зміна чинного законодавства, тобто для прогнозування ситуації застосування класичних економіко-математичних методів не забезпечує потрібний результат. Тому в такій ситуації доцільно застосувати теорії, які враховують вплив випадкових процесів на кінцеві результати. До таких теорій і належить теорія ланцюгів Маркова.

Випадкова функція $X_{(t)}$, аргументом якої є час, називається випадковим процесом. Марковські процеси є особливим видом випадкових процесів. Особливе місце марковських процесів серед інших класів випадкових процесів зумовлено наступними обставинами: для марковських процесів добре розроблений математичний апарат, що дозволяє вирішувати багато практичних задач; за допомогою марковських процесів можна описати поведінку досить складних систем.

Сучасна національна економіка в останні роки характеризується достатнім впливом ендогенних та екзогенних чинників, що визначають подальшу траєкторію розвитку. До 2014 року національна економіка орієнтувалась на східне партнерство з відповідними показниками експорту та імпорту економіки. Після подій 2014 року вектор розвитку економіки змінився на захід з відповідною зміною партнерів у бізнесі, джерел інвестування та загальними орієнтирами розвитку. Тому має місце дослідження стану сучасної економіки на основі теорії ланцюгів Маркова, що дозволяють враховувати випадкові стохастичні процеси, та здійснювати короткотермінову перспективу розвитку системи. Класифікація марковських випадкових процесів виробляється залежно від безперервності або дискретності множини значень функції $X_{(t)}$ і параметра t . Розрізняють такі основні види марковських випадкових процесів:

- з дискретними станами й дискретним часом (ланцюг Маркова) [6];

- з безперервними станами й дискретним часом (марковські послідовності);
- з дискретними станами й безперервним часом (безперервний ланцюг Маркова);
- з безперервним станом і безперервним часом.

Марковський випадковий процес із дискретними станами – дискретним часом є марковським ланцюгом. Для такого процесу моменти $t_1, t_2, \dots$, коли система S може змінювати свій стан, розглядають як послідовні кроки процесу, а як аргумент, від якого залежить процес, виступає не час t , а номер кроку $1, 2, \dots$, до $\dots$. Випадковий процес у цьому випадку характеризується послідовністю станів $S_{(0)}, S_{(1)}, S_{(2)}, \dots, S_{(k)}, \dots$, де $S_{(0)}$ – початковий стан системи (перед першим кроком); $S_{(1)}$ – стан системи після першого кроку; $S_{(k)}$ – стан системи після k -го кроку.

Подія $\{S_{(k)}=S_i\}$, суть якої полягає в тому, що відразу після k -го кроку система перебуває в стані S_i ($i=1, 2, \dots$), є випадковою подією. Послідовність станів $S_{(0)}, S_{(1)}, \dots, S_{(k)}$ можна розглядати як послідовність випадкових подій. Така випадкова послідовність подій називається марковським ланцюгом, якщо для кожного кроку ймовірність переходу з будь-якого стану S , у будь-яке S не залежить від того, коли і як система прийшла в стан S . Початковий стан $S_{(0)}$ може бути заданим заздалегідь, або випадковим.

Ймовірностями станів ланцюга Маркова називаються ймовірності $P_{i(k)}$ того, що після k -го кроку (i до $\{$ до $+1$ -го) система S буде перебувати в стані $S(i=1, 2, \dots, n)$. Очевидно сума ймовірностей буде дорівнювати

$$\sum_{i=1}^n P_i(k) = 1. \quad (1)$$

Початковим розподілом ймовірностей марковського ланцюга називається розподіл ймовірностей станів на початку процесу:

$$P_1(0), P_2(0), \dots, P_i(0), \dots, P_n(0). \quad (2)$$

В окремому випадку, якщо початковий стан системи $S_{(0)}$ у точності відомо $S_{(0)}=S_i$, то початкова ймовірність $P_{(0)}=1$, а всі інші дорівнюють нулю. Ймовірністю переходу (перехідною ймовірністю) на k -му кроці зі стану S у стан S_i називається умовна ймовірність того, що система S після k -го кроку виявиться в стані S_i за умови, що безпосередньо перед цим (після до-1 кроку) вона перебувала в стані S_i .

Матриця S_i є перехідною, або матрицею перехідних ймовірностей. Перехідні ймовірності однорідного марковського ланцюга P_{ij} утворюють квадратну матрицю розміру $n \times n$. Відзначимо деякі її особливості:

- кожен рядок характеризує обраний стан системи, а її елементи являють собою ймовірності всіх можливих переходів за один крок з обраного (з i -го) стану, у тому числі й перехід у саме себе;
- елементи стовпців показують ймовірності всіх можливих переходів системи за один крок у заданий (j -е) стан (інакше кажучи, рядок характеризує ймовірність переходу системи зі стану, стовпець – у стан);
- сума ймовірностей кожного рядка дорівнює одиниці, тому що переходи утворюють повну групу неспільних подій:

$$\sum_{j=1}^n P_j = 1, i = \overline{1, n} \dots \quad (3)$$

По головній діагоналі матриці перехідних ймовірностей коштують імовірності P_{ij} того, що система не вийде зі стану S_i , а залишиться в ньому [6].

Якщо для однорідної марковського ланцюга задані початковий розподіл ймовірностей і матриця перехідних ймовірностей, то ймовірності станів системи $P_i(k)$ визначаються за рекурентною формулою

$$P_i(k) = \sum_{j=1}^n P_j(k-1) * P_M(i = \overline{1, n}; j = \overline{1, n}) . \quad (4)$$

На основі вхідних даних, наведених у таблицях, змодельовати на базі теорії ланцюгів Маркова економічну ситуацію на найближчу перспективу та через скільки років ситуація стабілізується [6].

Розрахунок будемо здійснювати з використанням сучасного програмного забезпечення Matlab, вхідні дані для моделювання наведені в таблиці 1.

Вхідні дані реалізовані в програмному середовищі Matlab:

X=[3.30 3.70 3.22 3.44 3.56; 3.90 4.00 4.14 4.05 4.14 ; 2.30 2.60 2.50 2.60 2.70;
1.132 1.123 1.061 0.900 0.802]

X=

```
3.3000 3.7000 3.2200 3.4400 3.5600
3.9000 4.0000 4.1400 4.0500 4.1400
2.3000 2.6000 2.5000 2.6000 2.7000
1.1320 1.1230 1.0610 0.9000 0.8020
```

Здійснимо кореляційний аналіз вхідних параметрів моделювання.

R=corrcoef(X)

R=

```
1.0000 0.9916 0.9931 0.9918 0.9875
0.9916 1.0000 0.9802 0.9944 0.9941
0.9931 0.9802 1.0000 0.9927 0.9888
0.9918 0.9944 0.9927 1.0000 0.9995
0.9875 0.9941 0.9888 0.9995 1.0000
```

З розрахованих індексів кореляції можна стверджувати, що корпоративна етика має тісну кореляцію з показниками макросередовища України, а саме: 0,99 з індексом глобальної конкурентоспроможності України, 0,99 з індексом сприйняття корупції в Україні та 0,99 з індексом фізичного обсягу товарної структури роздрібного товарообороту підприємств в Україні.

Отже, можна констатувати, що покращуючи якісний чинник – корпоративну етику, можливо покращити макроекономічні показники України. Тобто бачимо, як якісні показники можуть змінювати фінансові чинники.

Далі здійснимо короткотерміновий прогноз показника – індекс глобальної конкурентоспроможності України на найближчу перспективу на основі сучасного інструментарію економіко-математичного моделювання – теорії ланцюгів Маркова.

Побудуємо матрицю індексу глобальної конкурентоспроможності України в програмі Matlab.

A=[3.9 4 4.14 4.05 4.14]

$$A = \begin{bmatrix} 3.9000 & 4.0000 & 4.1400 & 4.0500 & 4.1400 \end{bmatrix}$$

Знаходимо суму за 5 років: 20.23

Формуємо вектор сум:

$$C = [20.23 \ 20.23 \ 20.23 \ 20.23 \ 20.23 \ 20.23]$$

$$C = \begin{bmatrix} 20.2300 & 20.2300 & 20.2300 & 20.2300 & 20.2300 \end{bmatrix}$$

Знайдемо ймовірності (індексу глобальної конкурентоспроможності) кожного року:

$r_{divine}(A, C)$

$$ans = \begin{bmatrix} 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 \end{bmatrix}$$

Формуємо матрицю переходу:

$$B = \begin{bmatrix} 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 \\ 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 \\ 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 \end{bmatrix}$$

$$B = \begin{bmatrix} 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 \\ 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 \\ 0.2046 & 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 \\ 0.2001 & 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 \\ 0.2046 & 0.1927 & 0.1977 & 0.2046 & 0.2001 \end{bmatrix}$$

Тепер спрогнозуємо індекс глобальної конкурентоспроможності України до того часу, поки ситуація не стабілізується.

Значення (2016 рік):

$$p = [1 \ 0 \ 0 \ 0 \ 0]$$

Значення (2016 рік):

$$p1 = [p * B]$$
$$p1 = \begin{bmatrix} 0.193 & 0.198 & 0.205 & 0.2 & 0.205 \end{bmatrix}$$

2017 рік:

$$p2 = [p1 * B]$$
$$p2 = \begin{bmatrix} 0.2 & 0.2 & 0.2 & 0.2 & 0.2 \end{bmatrix}$$

2018 рік:

$$p3 = [p2 * B]$$
$$p3 = \begin{bmatrix} 0.2 & 0.2 & 0.2 & 0.2 & 0.2 \end{bmatrix}$$

2019 рік:

$p4=[p3*B]$

$p4=$

Отже, індекс глобальної конкурентоспроможності України стабілізується вже у 2018 році, тобто повністю на третьому кроці, що наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Результати моделювання індексу глобальної конкурентоспроможності України на найближчу перспективу

Table 2

The simulation results of the index of global competitiveness Ukraine in the near future

	p1	p2	p3	p4	p5
K=1	0.193	0.198	0.205	0.2	0.205
K=2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
K=3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

Висновки. Узагальнивши подану інформацію щодо ситуації з конкурентоспроможністю України на найближчу перспективу, можна стверджувати про доцільність покращення не лише фінансових показників національної економіки, таких як інвестиції, індекс інфляції, безробіття тощо. На значну увагу заслуговують і якісні чинники, насамперед, корпоративна культура населення. Оскільки, згідно з проведеними дослідженнями міри впливу даного чинника, виявлено досить високу кореляцію, яка досягає максимуму та становить 0,99. Дане явище вказує на можливість, через покращення корпоративної культури населення країни, досягти поліпшення макроекономічних показників, таких, як індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс сприйняття корупції та індекс фізичного обсягу товарної структури товарообороту підприємств в Україні.

Conclusions. Summarizing submitted information on the situation with the competitiveness of Ukraine in the near future, one could argue about the feasibility of improving not only the financial performance of the national economy, such as investment, inflation, unemployment and so on. Qualitative factors, primarily corporate culture of the population, also deserve special attention. Since, according to the studies of this factor's impact extent, it is found fairly high correlation that reaches a maximum and is 0.99. This phenomenon points to the possibility, by improving the corporate culture of the population, to achieve improvement in macroeconomic indicators such as the Global Competitiveness Index, corruption perception index and the volume index of commodity structure of trade turnover of enterprises in Ukraine.

Використана література

1. Армстронг, Г. Маркетинг [Текст] / Г. Армстронг: пер. з англ. – М.: Видавничий дім «Вільямс», 2001. – 608 с.
2. Гріфін, Р. Основи менеджменту: підручник [Текст] / Р. Гріфін, В. Яцура. – Львів: БаК, 2001. – 624 с.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Індекс сприйняття корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org>.
5. Петруня, Ю.Є. Маркетинг: навч. посібник [Текст] / Ю.Є. Петруня. – К.: Знання, 2007. – 325 с.
6. Рогатинський, Р.М. Математичні методи ринкової економіки для спеціалістів-кібернетиків [Текст] / Р.М. Рогатинський, Н.М. Гарматій. – Тернопіль: ТзОВ «Видавництво Астон», 2015. – 206 с.

7. Романов, А.Н. Маркетинг: учебник [Текст] / А.Н. Романов, Ю.Ю. Корлюгов, С.А. Красильников. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1996. – 560 с.
8. Савельева, В.С. Управління діловою кар'єрою: навч. посібник [Текст] / В.С. Савельєва, О.Л. Єськов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 176 с.
9. Том Купе. Оцінюючи Україну: Місце серед 40 найкращих країн за Індексом глобальної конкурентоспроможності [Текст] / Том Купе, Юлія Махоніна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voxukraine.org/2016/02/16/evaluating-ukraine-top-40-of-the-global-competitiveness-index-ua/>.
10. Фонд «Ефективне управління» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feg.org.ua>.
11. Чайка, Г.Л. Організація праці менеджера: навч. посібник [Текст] / Г.Л. Чайка, О.Г. Шепелюк. – К.: Знання, 2007. – 420 с.

References

1. Armstrong H. Marketynh (Marketing). Moscow, Publishing House “Williams”, 2001, 608 p.
2. Hrifin R., Yatsura V. Osnovy menedzhmentu (Fundamentals of management). Lviv, BuK, 2001, 624 p.
3. Derzhavnyy komitet statystyky Ukrainy (State Statistics Committee of Ukraine), retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Indeks spryynyattya koruptsi (Corruption Perceptions Index), retrieved from: <http://ti-ukraine.org>.
5. Petrunya Yu. Ye. Marketynh (Marketing). Kyiv, Znannya, 2007, 325 p.
6. Rohatyns'kyu R.M., Harmatiy N.M. Matematychni metody rynkovoyi ekonomiky dlya spetsialistiv-kibernetykiv (Mathematical methods for market economy cybernetics specialists). Ternopil, Publishing House Aston, 2015, 206 p.
7. Romanov A.N., Korlyuhov Yu.Yu., Krasyl'nykov S.A. Marketynh (Marketing). Moscow, Banks and exchanges, Unity, 1996, 560 p.
8. Savel'yeva V.S., Yes'kov O.L. Upravlinnya dilovoyu kar'yeroyu (Business management careers). Kyiv, Center of educational literature, 2007, 176 p.
9. Tom Kupe, Yuliya Makhonina. Otsinyuyuchy Ukrainu: Mistse sered 40 Naykrashchykh Krayin za Indeksom Hlobal'noyi Konkurentospromozhnosti (Assessing Ukraine, among the 40 best countries for Global Competitiveness Index), retrieved from: <http://voxukraine.org/2016/02/16/evaluating-ukraine-top-40-of-the-global-competitiveness-index-ua/>.
10. Fond “Efektyvne upravlinnya” (Foundation “Effective Management”), retrieved from: <http://www.feg.org.ua>.
11. Chayka H.L., Shepelyuk O.H. Orhanizatsiya pratsi menedzhera (The organization works manager). Kyiv, Znannya, 2007, 420 p.

Отримано 28.02.2017

УДК: 339.9

Галина ОСТРОВСЬКА

**Тернопільський національний економічний університет,
Тернопіль, Україна**

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*Економіка товарів і ринків віддала першість
економіці, заснованій на знаннях і міграції знань.*

Л. Едвінссон

Резюме. Досліджено парадигму економіки, заснованої на знаннях, та фактори її впливу на розвиток національних економік в умовах трансформації глобального конкурентного середовища. Узагальнено та систематизовано методологічні підходи до економіки, заснованої на знаннях, як фактора глобалізації. Виокремлено низку закономірностей, властивих вказаному типу економіки, з виявленням їх переваг і недоліків. Окреслено загальносвітові прогресивні тенденції, зокрема глобальний характер